

ES PILIEČIŲ TEISĖS ŠKOTIJOJE

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Priežiūrą

Šiame informaciniame biuletenyje pateikiama trumpa santrauka apie jus, kaip **ES piliečio** Škotijoje, teisę gauti National Health Service (NHS) [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] sveikatos priežiūros paslaugas. Šiame informaciniame biuletenyje teigiama, kad "ES piliečius" sudaro ES valstybių narių piliečiai, taip pat EEE valstybių (Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino) ir Šveicarijos piliečiai.

Šiame informaciniame biuletenyje taip pat pateikiama informacija apie teises jūsų **šeimos narių**, kurie patys nėra ES piliečiai, ir kurių teisė gyventi Jungtinėje Karalystėje įgijama iš jų santykių su ES piliečiu.¹

Po JK išstojimo iš Europos Sąjungos (Brexit) ES piliečių teisės Škotijoje pasikeitė keliais svarbiais aspektais.

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, gyvenę Jungtinėje Karalystėje 2020 m. gruodžio 31 d. ir norintys pasilikti Škotijoje, turėjo būti pateikę paraišką dėl **Settled Status** [Nuolatinio Gyventojų Statuso] (neterminuoto leidimo pasilikti) arba **Pre-Settled Status** [Nenuolatinio Gyventojų Statuso] (ribojamo leidimo pasilikti 5 metus) į „EU Settlement Scheme“ (EUSS) [ES Apgyvendavimo Schemą] (EUSS) iki 2021 m. birželio 30 d. Airijos piliečiams ir kitiems asmenims, turintiems neterminuotą leidimą pasilikti, kreiptis nereikėjo. ES piliečiai ir jų šeimos nariai, kurie nesikreipė į EUSS iki 2021 m. birželio 30 d., neturi teisės pasilikti Jungtinėje Karalystėje po 2021 m. liepos 1 d. ir turėtų kreiptis skubios teisinės pagalbos, jei nori pasilikti Škotijoje.

ES piliečiai, atvykę pirmą kartą į Jungtinę Karalystę 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau, negali kreiptis dėl Nuolatinio Gyventojų Statuso ar Nenuolatinio Gyventojų Statuso. Šie asmenys gali atvykti kaip **Trumpalaikiai Lankytojai**.

Norint pasilikti ilgesniam nei 6 mėnesių laikotarpiui (trumpalaikiam vizitui), privaloma kreiptis dėl **Ilgalaikės Vizos** (pavyzdžiui, studijuoti, dirbti arba prisijungti prie šeimos nario).

ES piliečių šeimos nariai, kurie nėra ES piliečiai, gali atvykti į Jungtinę Karalystę tik po 2021 m. sausio 1 d. ir, jei turi ESSS šeimos leidimą, JK išduotą EEE šeimos leidimą arba JK išduotą biometrines gyvenamosios vietos kortelę.

Ar aš turiu teisę gauti NHS sveikatos priežiūros paslaugas Škotijoje?

ES Piliečiai, turintys Nuolatinio Gyventojų Statusą ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą

Škotijoje visi ES Piliečiai, turintys Nuolatinio Gyventojų ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą arba 2021 m. Gruodžio 31 d. gyvenę Jungtinėje Karalystėje, ir jų šeimos nariai turi teisę naudotis nemokamomis NHS skubios ir neskubios pagalbos sveikatos priežiūros paslaugomis. Į tai įeina:

- ▶ Nemokama pirminė sveikatos priežiūra (teisė užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją) ir
- ▶ Nemokama antrinė sveikatos priežiūra (gydymas ligoninėje).

Tuo pačiu pagrindu, kaip ir Škotijoje gyvenantis Jungtinės Karalystės pilietis, jūs turite **vienodą teisę gauti sveikatos priežiūros paslaugas**.

1. "Šeimos nariais" gali būti laikomi: jūsų sutuoktinis ar civilinis partneris, jūsų vaikai, anūkai ir provaikiai iki 21 metų amžiaus, jūsų išlaikomi tėvai, seneliai ir proseneliai, kai kurie nesusituokę partneriai ir kiti išlaikomi giminaičiai. (Išdavus "Home Office" [Namų Biurui] "išplėstinės šeimos nario" registracijos pažymėjimą).

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Priežiūrą

Jūs taip pat turite **teisę į vertėją** (jei jums reikia), kad galėtumėte bendrauti su NHS darbuotojais ir juos suprasti bei sutikti su medicinine priežiūra.

Jūs turite teisę gauti sveikatos priežiūrą kaip ES pilietis ar kaip ES piliečio šeimos narys, neatsižvelgiant į tai, ar jūs turite Nuolatinio Gyventojų Statusą ar Nenuolatinio Gyventojų Statusą, ar neturite nė vieno iš jų. Tačiau, jūsų pačių naudai, jūs turėtumėte kreiptis dėl Nuolatinio Gyventojų Statuso ar Nenuolatinio Gyventojų Statuso suteikimo.

ES Piliečiai atvykę pirmą kartą 2021 m. sausio 1 d. ar vėliau

NHS yra gyvėjamą vieta pagrįsta sistema. Asmenys Škotijoje privalo būti "ordinarily resident" (paprastai gyvenantys), kad galėtų nemokamai ir be apribojimų naudotis visomis NHS sveikatos priežiūros paslaugomis, tuo pačiu pagrindu kaip ir čia gyvenantys Jungtinės Karalystės piliečiai. Tai reiškia, kad jie privalo turėti teisėtą leidimą gyventi Jungtinėje Karalystėje ir ketina čia likti.

Trumpalaikiai Lankytojai

Kai kurios NHS sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant bendrosios praktikos gydytojo teikiamą sveikatos priežiūrą, neatidėliotiną bei infekcinių ligų gydymą (pvz., Covid – 19), yra teikiamos visiems nemokamai.

Remiantis abipusiu Jungtinės Karalystės ir ES sveikatos priežiūros susitarimu, „European Health Insurance Cards“ (EHIC) [Europos Sveikatos Draudimo Kortelės] ir toliau galioja.

ES piliečiai, atvykstantys į Škotiją kaip Trumpalaikiai Lankytojai, prieš keliant į Škotiją, privalo savo šalyje įsigyti Europos Sveikatos Draudimo Kortelę EHIC (<https://www.gov.uk/european-health-insurance-card>)

Atsiradus poreikiui apsilankymo Škotijoje metu, ES piliečiai gali naudoti savo Europos Sveikatos Draudimo Kortelę (EHIC), kad galėtų gauti nemokamą reikalingą gydymą bei gauti būtiną gydymą, esant egzistuojančiai ar lėtinei ligai, pvz., inkstų dializę ar chemoterapiją.

Asmenys turintys Ilgalaikias Vizas

ES piliečiai ir jų šeimos nariai, atvykstantys su Ilgalaikie Viza, privalo susimokėti „immigration health surcharge“ (imigracijos sveikatos papildomą mokestį) tuo metu, kai kreipiasi dėl vizos.

Sumokėjus šį mokestį, prieiga prie pirminės ir antrinės NHS sveikatos priežiūros paslaugų yra nemokama. Asmenys, apsidraudę privačiu sveikatos draudimu, taip pat privalo sumokėti papildomą mokestį.

Kaip prisiregistruoti NHS ?

Norint gauti prieigą prie visų NHS teikiamų paslaugų, Škotijoje gyvenantys ES piliečiai turėtų užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją.

Trumpalaikiai lankytojai Škotijoje taip pat gali laikinai užsiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją (GP).

Informacija, kaip užsiregistruoti GP praktikoje:

<https://www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/nhs-services/doctors/registering-with-a-gp-practice>

ES Piliečiai ir Jūsų Teisė į NHS [Valstybinės Sveikatos Paslaugų Tarnybos] Sveikatos Prižiūrą

Kur galiu gauti daugiau pagalbos ir konsultacijos?

Jei turite klausimų dėl jūsų teisės gauti NHS sveikatos priežiūros paslaugas arba manote, kad buvote diskriminuojamas dėl prieigos į sveikatos priežiūros paslaugas, galite kreiptis pagalbos ir patarimo į:

- ▶ **NHS Inform**
<https://www.nhsinform.scot/care-support-and-rights/health-rights/access/accessing-and-using-the-nhs-in-scotland>
- ▶ **Patient Advice & Support Service (PASS)**
[Pacientų Konsultavimo ir Paramos Paslaugų Tarnyba] jūsų vietiniame "Citizen's Advice Bureau"
[Piliečių Konsultavimo Biure]
(<https://www.cas.org.uk/pass>).
PASS yra nepriklausoma tarnyba ir suteikia nemokamą konfidencialią informaciją, konsultaciją ir paramą visiems, naudojantiems NHS Škotijoje.

Paskutinį kartą atnaujinta 2021 m. Liepos 1 d.